EUROPSKA
KOMISIJA

Bruxelles, 14.12.2017.
COM(2017) 775 final

IZVJEŠĆE KOMISIJE VIJEĆU I EUROPSKOM PARLAMENTU

o provedbi Uredbe (EU) br. 70/2012 Europskog parlamenta i Vijeća od 18. siječnja 2012. o statističkim izvješćima u vezi s cestovnim prijevozom robe

SADRŽAJ

1. UVOD 2
1.1. Cilj izvješća 2
1.2. Kontekst pravnog okvira 2
1.3. Politička pozadina 3
1.4. Obuhvaćenost država članica i ostalih zemalja 3
2. PRAĆENJE PROVEDBE UREDBE 4
2.1. Usklađenost s pravnim obvezama 4
2.2. Metode prikupljanja podataka u državama članicama 4
2.3. Administrativno opterećenje za države članice 4
2.4. Smanjenje i pojednostavnjenje administrativnog opterećenja 5
2.5. Validacija podataka i kvaliteta primljenih statističkih podataka 5
2.6. Metodološka potpora za države članice 6
3. STATISTIČKI REZULTATI 7
3.1. Trendovi cestovnog prijevoza tereta u EU-u 7
3.2. Širenje podataka 7
3.2.1. Tablice iz Eurobasea za širenje 7
3.2.2. Publikacije 7
4. DALJNJI RAZVOJ STATISTIKE O CESTOVNOM PRIJEVOZU TERETA 8
5. ZAKLJUČCI 8

1. UVOD

1.1. CILJ IZVJEŠĆA

U skladu s člankom 7. Uredbe (EU) br. 70/2012 Europskog parlamenta i Vijeća od 18. siječnja 2012. o statističkim izvješćima u vezi s cestovnim prijevozom robe[1], Komisija mora do 31. prosinca 2014. te svake tri naredne godine Europskom parlamentu i Vijeću predati izvješće o provedbi te uredbe. Ovo je drugo izvješće kojim se zadovoljava taj uvjet.

U ovom izvješću navedeni su kontekst, politička pozadina i područje primjene zakonodavstva. Nadalje, u njemu se navode pitanja povezana s primjenom zakonodavstva te se iznose dobiveni statistički rezultati. U posljednjim odjeljcima raspravlja se o popratnim mjerama povezanima s prijedlozima za daljnju izradu statističkih podataka o cestovnom prijevozu tereta iz prvog izvješća.

1.2. KONTEKST PRAVNOG OKVIRA

Uredba (EU) br. 70/2012 preinaka je Uredbe Vijeća (EZ) br. 1172/98 od 25. svibnja 1998. i naknadnih izmjena, čime se željelo pravnu osnovu za prikupljanje podataka o cestovnom prijevozu uskladiti s odredbama Ugovora iz Lisabona. Kao takva predstavlja pomak u izradi statističkih podataka o prijevozu u EU-u. Pruža pravnu osnovu za prikupljanje širokog raspona podataka o cestovnom prijevozu tereta. Zahtijevanjem da se mikropodatci dobiveni na temelju istraživanja operatora cestovnog prijevoza tereta šalju Komisiji naglašavaju se i kvaliteta i usporedivost statističkih podataka.

Uredba (EU) br. 70/2012 osmišljena je da Komisiji, ostalim institucijama EU-a i nacionalnim vladama pruži usporedive, pouzdane, usklađene, redovne i sveobuhvatne statističke podatke o razmjeru i razvoju cestovnog prijevoza robe. Ti su podatci potrebni za oblikovanje, praćenje i ocjenjivanje politike EU-a.

Države članice šalju informacije Komisiji u obliku mikropodataka, čime se omogućuje pružanje statističkih tablica korisnicima koje sadržavaju različite kombinacije varijabli i podliježu zaštiti povjerljivosti.

Uredba (EU) br. 70/2012 osmišljena je tako da se na najmanju moguću mjeru svede opterećenje prijevoznih poduzeća. Prikupljanje podataka temelji se na istraživanju provedenom na temelju uzorka. Podatci se stoga traže samo za uzorak vozila za prijevoz i za kratko razdoblje (u pravilu jedan tjedan). Države članice mogu iz istraživanja isključiti prijevoz vozilima koja se nalaze ispod određenih vrijednosnih pragova[2].

[1] Uredba (EU) br. 70/2012 Europskog parlamenta i Vijeća od 18. siječnja 2012. o statističkim izvješćima u vezi s cestovnim prijevozom robe. Tekst značajan za EGP. SL L 032, 3.2.2012., str. 1. – 18.

[2] Svaka država članica može iz područja primjene te uredbe isključiti vozila za cestovni prijevoz čija je nosivost ili najveća dopuštena masa ispod određenog ograničenja. To ograničenje ne smije premašiti nosivost od 3,5 tona ili najveću dopuštenu masu od šest tona u slučaju pojedinačnih motornih vozila.

1.3. POLITIČKA POZADINA

Da bi se razvila zajednička prometna politika, potrebno je dubinsko poznavanje opsega i razvoja cestovnog prijevoza tereta.

Ta je politika iznimno važna: u Bijeloj knjizi pod nazivom „Plan za jedinstveni europski prometni prostor – ususret konkurentnom prometnom sustavu u kojem se učinkovito gospodari resursima”[3] određeno je deset ciljeva za konkurentni prometni sustav u kojem se učinkovito gospodari resursima (referentne vrijednosti za postizanje cilja smanjenja emisija stakleničkih plinova za 60 %). Potrebni su detaljni statistički podatci o cestovnom prijevozu tereta kako bi se pratio napredak u ostvarivanju nekih od tih ciljeva (na primjer, cilj prema kojem se do 2030. ukupno 30 % cestovnog prijevoza tereta na udaljenostima većima od 300 km planira obavljati drugim načinima prijevoza).

Kako bi izvršila zadaće koje su joj povjerene u okviru zajedničke prometne politike, Komisiji su potrebni usporedivi, pouzdani, usklađeni, redovni i sveobuhvatni statistički podatci o razmjeru i razvoju cestovnog prijevoza robe vozilima registriranima u EU-u te o stupnju iskorištenosti vozila kojima se taj prijevoz obavlja.

Podatci prikupljeni u okviru Uredbe (EU) br. 70/2012 iznimno su vrijedni i za stručne organizacije, prijevozna poduzeća, istraživače i projektante u području cestovnog prijevoza jer je na temelju dubinskog poznavanja tržišta moguće poboljšati konkurentnost poduzeća u tom sektoru.

1.4. OBUHVAĆENOST DRŽAVA ČLANICA I OSTALIH ZEMALJA

Uredba (EU) br. 70/2012 primjenjuje se izravno i u potpunosti na sve države članice.

Njome se od svih država članica zahtijeva pružanje podataka. U skladu s člankom 1. stavkom 3. Uredbe Malta je jedina iznimka od tog pravila s obzirom na mali broj vozila za cestovni prijevoz robe registriranih u toj zemlji, a koja imaju ovjereni primjerak dozvole Zajednice. Prikupljanje smislenih i pouzdanih podataka za mali broj vozila malteškim bi poduzećima nametnulo nerazmjerno opterećenje.

Dvije zemlje članice EFTA-e, odnosno Norveška i Švicarska, također dostavljaju podatke.

[3] COM(2011) 144 od 28.3.2011.

2. PRAĆENJE PROVEDBE UREDBE

2.1. USKLAĐENOST S PRAVNIM OBVEZAMA

Razina usklađenosti s obvezama o pružanju podataka utvrđenima u Uredbi (EU) br. 70/2012 vrlo je visoka. Sve države članice dostavile su zatražene skupove podataka, uz mali broj kašnjenja, uglavnom zbog promjena u IT-u na nacionalnoj razini. Time se omogućuje izrada visokokvalitetnih i pouzdanih statističkih podataka o cestovnom prijevozu tereta u Europi.

2.2. METODE PRIKUPLJANJA PODATAKA U DRŽAVAMA ČLANICAMA

Metodološkim postupcima iz Uredbe (EU) br. 70/2012 pružen je zajednički okvir kako bi se osigurali usklađeno prikupljanje podataka i usporedivi podatci.

Komisija prikuplja informacije o nacionalnim metodama prikupljanja podataka (upotreba registara, metode odabira uzoraka, obuhvaćenost itd.) svake tri godine i objavljuje ih u priručniku *Methodologies used in surveys of road freight transport in Member States and candidate countries* (Metode primijenjene u istraživanjima o cestovnom prijevozu tereta u državama članicama i državama kandidatkinjama).

2.3. ADMINISTRATIVNO OPTEREĆENJE ZA DRŽAVE ČLANICE

Uredba (EU) br. 70/2012 osmišljena je s konkretnim ciljem zadržavanja opterećenja za države članice na najmanjoj mogućoj razini. U većini zemalja izvjestiteljica nije bilo potrebno poduzeti nikakve dodatne mjere jer su postojeći procesi bili dovoljni kako bi se zadovoljili uvjeti u pogledu prikupljanja podataka. Komisija je prikupila i informacije o opterećenju ispitanika.

Općenito govoreći, samo je nekoliko država članica bilo u mogućnosti precizno procijeniti opterećenje koje je bilo rezultat provedbe Uredbe. Neovisno o tome, moguće je donijeti sljedeće zaključke:

- velika većina zemalja izvjestiteljica koje su odgovorile na upitnik smatra da je, u pogledu redovnog pružanja podataka, obim posla bio prihvatljiv.
- Zamijećene su znatne razlike među zemljama u pogledu opterećenja povezanog s prikupljanjem podataka, posebno ovisno o dostupnim nacionalnim sustavima za prikupljanje podataka. Konkretnije, na temelju uzorka zemalja izvjestiteljica koje su pružile informacije o tome, moguće je zaključiti sljedeće:
    - procjenjuje se da je sudionicima u prosjeku trebalo otprilike 10 – 45 minuta da dostave podatke za pojedinačno vozilo koje je prometovalo tijekom promatranog razdoblja, ovisno o upotrijebljenom sustavu za prikupljanje podataka,
    - procjenjuje se da je sudionicima u prosjeku trebalo otprilike dvije do sedam minuta da dostave podatke za pojedinačno vozilo koje nije prometovalo tijekom promatranog razdoblja,
    - mogućnost prikupljanja i slanja podataka u elektroničkom obliku znatno smanjuje opterećenje ispitanika u pogledu izvješćivanja.

Potrebno je napomenuti da je opterećenje nastalo zbog provedbe istraživanja u svrhu prikupljanja podataka u kontekstu Uredbe (EU) br. 70/2012 nadoknađeno dodanom vrijednošću dobivenih statističkih podataka. Konkretnije:

- Komisija upravlja povjerljivim nacionalnim mikropodatcima svih država članica te prikuplja detaljne nacionalne podatke (D-tablice). U tim su tablicama svakoj zemlji izvjestiteljici na raspolaganju potpuni statistički podatci o svim operacijama cestovnog prijevoza tereta na njezinu državnom području kamionima registriranima bilo gdje u EU-u (osim u Malti), Švicarskoj i Norveškoj. Provedbom te uredbe i uslugama koje pruža Komisija sprečava se dvostruko prikupljanje podataka o stranim kamionima na nacionalnoj razini.
- Zemlje sudionice iznimno su zainteresirane za izrađene statističke podatke; rezultati istraživanja pružaju dodanu vrijednost i ključni su za praćenje tržišta cestovnog prijevoza tereta u Europi.
- Prikupljanje informacija i upravljanje njima na razini mikropodataka omogućuju fleksibilnost u ostvarivanju određenih potreba politike EU-a u kojima su potrebne statističke informacije, bez kašnjenja i potrebe za ulaganjem dodatnog napora na nacionalnoj razini. Takve informacije često zahtijevaju službe zadužene za politike radi izrade izvješća ili ocjenjivanja relevantnog zakonodavstva i ciljeva politike.

2.4. SMANJENJE I POJEDNOSTAVNJENJE ADMINISTRATIVNOG OPTEREĆENJA

Komisija kontinuirano radi na smanjenju i pojednostavnjenju administrativnog opterećenja. Na temelju povratnih informacija država članica Komisija, u suradnji s nacionalnim zavodima za statistiku, provodi određene mjere kako bi se nacionalnim tijelima i ispitanicima smanjilo opterećenje prikupljanja podataka i izvješćivanja. Te mjere uključuju:

1. razvoj alata kako bi se pojednostavilo podnošenje izvješća o detaljnim regionalnim podatcima (NUTS 3);
2. razvoj automatiziranih alata i rutina za prijenos i validaciju mikropodataka kako bi se državama članicama osigurale povratne informacije o kvaliteti podataka i konkretnim pogreškama u svakom skupu podataka;
3. promicanje elektroničkih upitnika i *web*-sustava za izvješćivanje i pružanje pomoći pri njihovoj provedbi na nacionalnoj razini;
4. organizaciju redovnih sastanaka nacionalnih stručnjaka iz država članica (radne skupine, stručne skupine) i stručnjaka iz susjednih zemalja radi razmjene dobre prakse i raspravljanja o kvaliteti podataka, problemima i rješenjima.

2.5. VALIDACIJA PODATAKA I KVALITETA PRIMLJENIH STATISTIČKIH PODATAKA

Kvaliteta provedbe upitnika o cestovnom prijevozu tereta odgovornost je država članica, a Komisija poduzima sve mjere kako bi otkrila pogreške u primljenim podatcima te održava funkcionalan i pouzdan IT sustav za validaciju i obradu podataka. Komisija državama članicama redovno pruža povratne informacije o pitanjima koja mogu zahtijevati dodatno istraživanje.

Zemlje izvjestiteljice ulažu sve razumne napore kako bi otklonile pogreške, osobito one koje se ponavljaju. Postupak validacije uključuje tromjesečnu i godišnju validaciju mikropodataka te provjere vremenskih nizova za nacionalni, međunarodni i ukupni prijevoz.

- *Validacija mikropodataka:* kako bi se zajamčila izrada skupova podataka koji ne sadržavaju pogreške, zemlje izvjestiteljice primaju izvješće o validaciji za svaki

prijenos podataka, koje sadržava pojedinosti na mikrorazini kako bi se omogućio jednostavan ispravak otkrivenih pogrešaka. Taj se postupak ponavlja dok se ne isprave sve pogreške. Štoviše, Komisija neprestano razvija pravila validacije kako bi zadovoljila potrebe koje se mijenjaju i osigurala izradu visokokvalitetnih statističkih podataka.

- *Provjere vremenskih nizova:* Komisija (Eurostat) smatra da je važno utvrditi netipične vrijednosti u vremenskim nizovima prije objave podataka jer se statistike o cestovnom prijevozu upotrebljavaju u raznim izvješćima Komisije kako bi se donijeli zaključci o kretanjima na tržištu cestovnog prijevoza tereta. Posebno od zemalja izvjestiteljica zahtijeva da potvrde trendove u kojima su zamijećena znatna odstupanja. Prema potrebi države članice podnose revidirane skupove podataka ili objašnjenja razloga za znatna odstupanja vremenskih nizova.

Sve zemlje izvjestiteljice revidiraju podatke u slučaju pojave pogrešaka.

2.6. METODOLOŠKA POTPORA ZA DRŽAVE ČLANICE

Komisija neprekidno pruža metodološku i tehničku potporu provedbi uredbe o statistici o cestovnom prijevozu tereta i osigurava održavanje kvalitetnog informacijskog sustava podataka i metapodataka.

Kako bi zemljama izvjestiteljicama pružila metodološke smjernice o provedbi Uredbe (EU) br. 70/2012, Komisija je izradila dva referentna priručnika:

- *Road freight transport methodology (Metodologija za cestovni prijevoz tereta)*[4], u kojem se navodi metodološka osnova za izradu statistika o cestovnom prijevozu tereta u državama članicama, državama kandidatkinjama i zemljama Europskog udruženja slobodne trgovine (EFTA),
- *Methodologies used in surveys of road freight transport in Member States and Candidate Countries (Metodologije upotrijebljene u istraživanjima o cestovnom prijevozu tereta u državama članicama i državama kandidatkinjama)*,[5] koji predstavlja metodološke aspekte istraživanja o cestovnom prijevozu tereta u zemljama izvjestiteljicama.

[4] http://ec.europa.eu/eurostat/web/products-manuals-and-guidelines/-/KS-GQ-16-105?inheritRedirect=true&redirect=%2Feurostat%2Fweb%2Ftransport%2Fpublications
[5] http://ec.europa.eu/eurostat/web/products-manuals-and-guidelines/-/KS-GQ-14-007?inheritRedirect=true&redirect=%2Feurostat%2Fweb%2Ftransport%2Fpublications

3. STATISTIČKI REZULTATI[6]

3.1. TRENDOVI CESTOVNOG PRIJEVOZA TERETA U EU-U

Unutar Europske unije cestovni prijevoz tereta čini glavni udio prijevoza tereta koji se obavlja kopnenim putem (taj postotak iznosi otprilike 75 %, a ostao je relativno stabilan u proteklom desetljeću). U 2015. djelatnost cestovnog prijevoza tereta u EU-u, mjereno u tonama po kilometru, povećala se za 2,4 % u usporedbi s 2014. Neovisno o tome, i dalje je bila 7,6 % ispod vršne vrijednosti prije krize iz 2007. te samo malo iznad razine za 2010 (0,7 %).

Nacionalni prijevoz koji obavljaju domaći prijevoznici čini gotovo dvije trećine ukupnog cestovnog prijevoza tereta, dok je 2015. stopa inozemne konkurencije u kabotaži iznosila otprilike 3 %, odnosno u prosjeku 3 % svih nacionalnih aktivnosti cestovnog prijevoza tereta u EU-u obavili su strani prijevoznici.

Produbljivanje integracije jedinstvenog tržišta EU-a pridonosi višim stopama rasta za međunarodne djelatnosti cestovnog prijevoza u usporedbi s nacionalnima. Između 2005. i 2015. broj tona po kilometru od nacionalnih aktivnosti cestovnog prijevoza koje su obavili domaći prijevoznici povećao se za 6,5 %, dok se broj od međunarodnih operacija prijevoza (uključujući kabotažu) smanjio za 14,9 %.

3.2. ŠIRENJE PODATAKA

3.2.1. Tablice iz Eurobasea za širenje

Čim prođu provjere validacije agregirani podatci učitavaju se u Eurobase, referentnu bazu podataka Komisije (Eurostata) za širenje. Korisnici mogu dobiti detaljne statističke tablice dostupne u skladu s odredbama Uredbe Komisije (EZ) br. 6/2003 od 30. prosinca 2002. o širenju statističkih podataka o cestovnom prijevozu tereta[7], u pogledu podataka prenesenih u okviru Uredbe (EU) br. 70/2012 za razdoblje od 1999. nadalje.

3.2.2. Publikacije

Komisija (Eurostat) sastavlja i članke u *Statistics Explained* (Objašnjenja o statistici)[8], koji obuhvaćaju sljedeće teme:

- Opći trendovi u cestovnom prijevozu tereta
- Cestovni prijevoz tereta prema karakteristikama vozila
- Cestovni prijevoz tereta prema karakteristikama putovanja
- Cestovni prijevoz tereta prema vrsti robe

Ti se članci ažuriraju na godišnjoj razini kada se dovrši prikupljanje podataka za određenu referentnu godinu.

[6] Statistički podatci i analiza trendova dostupni su na internetskoj stranici Komisije (Eurostat): (http://ec.europa.eu/eurostat) i u specijaliziranim izvješćima Komisije (GU MOVE): (https://ec.europa.eu/transport/sites/transport/files/mobility-package-overview-of-the-eu-road-transport-market-in-2015.pdf)

[7] Uredba Komisije (EZ) br. 6/2003 od 30. prosinca 2002. o širenju statističkih podataka o cestovnom prijevozu tereta (Tekst značajan za EGP), SL L 001, 4.1.2003., str. 0045. – 0049.

[8] http://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/Transport

U skladu s Uredbom Komisije (EU) br. 557/2013 od 17. lipnja 2013. o provedbi Uredbe (EZ) br. 223/2009 Europskog parlamenta i Vijeća o europskoj statistici u pogledu pristupa povjerljivim podacima u znanstvene svrhe[9], mikropodatci o cestovnom prijevozu tereta anonimiziraju se i ustupaju istraživačima kao datoteke za znanstvenu upotrebu.

4. DALJNJI RAZVOJ STATISTIKE O CESTOVNOM PRIJEVOZU TERETA

U razdoblju 2015. – 2016. održano je nekoliko sastanaka stručne skupine i radne skupine s državama članicama kako bi se ispitali i predložili načini poboljšanja kvalitete podataka i smanjilo opterećenje prikupljanja podataka te kako bi se raspravilo o izvedivosti obveznog prikupljanja informacija o putovanjima praznih kamiona te podataka povezanih s potrošnjom goriva kamiona. Tijekom tih sastanaka utvrđen je niz područja u kojima postojeće stručno znanje može pomoći poboljšati kvalitetu podataka i smanjiti opterećenje prikupljanja podataka, osobito:

- izvješćivanje o vozilima koja nisu u upotrebi,
- pojednostavnjenje upitnika istraživanja,
- upotreba administrativnih podataka,
- referentna usporedba rezultata istraživanja,
- upotreba novih načina izvješćivanja o podatcima iz istraživanja.

U najnovijoj inačici priručnika o statistici o cestovnom prijevozu tereta Komisija je predstavila dobre prakse u prethodno navedenim područjima iz odabranih država članica. Te dobre prakse pružit će potporu daljnjoj izradi statističkih podataka o cestovnom prijevozu tereta, poboljšati kvalitetu podataka i smanjiti opterećenje izvješćivanja. Države članice i dalje oklijevaju pristati na obvezno prikupljanje informacija o vožnjama praznim vozilom (trenutačno je dobrovoljno) te na prikupljanje podataka o potrošnji goriva kamiona zbog povezanog povećanog opterećenja izvješćivanja. Istodobno je u proteklim godinama zamijećeno poboljšanje dostupnosti statističkih podataka koje su dobrovoljno pružile države članice. Nadalje, ulažu se napori u području statistike o potrošnji energije kako bi se izradile detaljnije statistike o potrošnji goriva u sektoru prijevoza, čime se osigurava usklađenost s cjelokupnom uravnoteženosti u pogledu energije.

5. ZAKLJUČCI

Iskustvo stečeno i rezultati dobiveni na temelju provedbe Uredbe (EU) br. 70/2012 mogu se smatrati uvelike pozitivnima. Resursi koji su raspodijeljeni kako bi se održala izrada statističkih podataka na nacionalnoj razini i razini Komisije omogućili su izradu usporedivih i visokokvalitetnih rezultata. Komisija pruža potporu državama članicama pri provedbi Uredbe te izradi visokokvalitetnih statističkih podataka. Razvila je i održava informacijski sustav te ojačala komunikaciju kako bi se opterećenje za zemlje izvjestiteljice svelo na najmanju moguću mjeru. Nadalje, pružila je smjernice za daljnje poboljšanje kvalitete podataka i

[9] Uredba Komisije (EU) br. 557/2013 od 17. lipnja 2013. o provedbi Uredbe (EZ) br. 223/2009 Europskog parlamenta i Vijeća o europskoj statistici u pogledu pristupa povjerljivim podacima u znanstvene svrhe i o stavljanju izvan snage Uredbe Komisije (EZ) br. 831/2002, Tekst značajan za EGP, SL L 164, 18.6.2013., str. 16. – 19.

smanjenje opterećenja prikupljanja podataka i izvješćivanja objavljivanjem nacionalnih dobrih praksi.

Uredba se ispostavila učinkovitim i djelotvornim alatom za izradu pouzdanih i usporedivih visokokvalitetnih statističkih podataka o cestovnom prijevozu tereta na razini EU-a i na nacionalnoj razini, čime je izbjegnut dvostruk posao. U jednoj državi članici nacionalno istraživanje o cestovnom prijevozu tereta zamijenjeno je istraživanjem o cestovnom prijevozu tereta u skladu s Uredbom (EU) br. 70/2012. Komisija je ostale države članice potaknula da slijede taj primjer. Dobiveni statistički podatci redovno se upotrebljavaju za praćenje i ocjenjivanje politika cestovnog prijevoza tereta na nacionalnoj razini i na razini EU-a.